

İlkbaharın Müjdecisi Leylekler!

Fotoğraf: Visual Photos

İlkbaharın gelmesine çok az kaldı. Leylekler, güney yarımküreden ülkemize doğru yola çıkmak üzere! Mart ayının başında burada olacaklar ve ağustos ayının sonuna kadar ülkemizde kalacaklar. Leylekler, sıcaklığı çok sever. Bu nedenle sonbahar gelip de havalar soğuduğunda ülkemizi terk ederek daha sıcak olan Güney Afrika'ya giderler. Güney Afrika'da havalar soğumaya başlayınca da yeniden ülkemize dönerler. Aslında genellikle geri geldiklerinde ilk olarak kendilerine bir yuva bulur. Genellikle de bir yıl önceki yuvalarına yerleşirler. Eğer yuvaları zarar görmüşse onarırılar. Ancak eski yuvalarının bulunduğu yer artık yaşamalarına uygun değilse başka bir yerde yuva kurmaya başlarlar. Bunun için ağaç dalları, çalı çırpı toplar; sonra da evlerin çatıları, bacaları ya da elektrik direkleri gibi yüksek yerlere yuvalarını yaparlar.

Kendine güzel bir yuva yapmış bir leylekten daha mutlusu var mıdır acaba? Mart ayı leyleklerin eşleriyle buluşma ve

çiftleşme zamanıdır! Bunu, dişi leyleğin yumurtlaması izler. Dişi leylek, 2 - 5 arasında değişen sayıda yumurta bırakır. Nisan ayı boyunca hem dişi hem de erkek leylek kuluçkaya yatar. Yani, yumurtalarını birlikte koruyup kollarlar. Mayıs ayında yavrular yumurtadan çıkar. Yavruların, gagaları ve bacakları, simsiyahtır. Anne ve babalarının gibi kırmızı değil. Üstelik minicik olurlar; kütleleri yalnızca 60 gramdır.

Yavru leylekleri, mayıs ve haziran ayı boyunca anne ve babaları besler. Bu sürenin sonunda kendi yiyeceklerini bulmaya başlarlar. İşte o zaman, leylek ailesi kurbağa, balık, böcek, solucan, fare ve yılan gibi en sevdikleri yiyecekleri birlikte avlamaya başlar.

Genç leylekler, göç zamanı geldiğinde kendi başlarına uçabilecek duruma gelirler. Temmuz ayının sonuna doğru da göç hazırlıklarına başlarlar. Bunun için tüm leylekler bir araya toplanır.

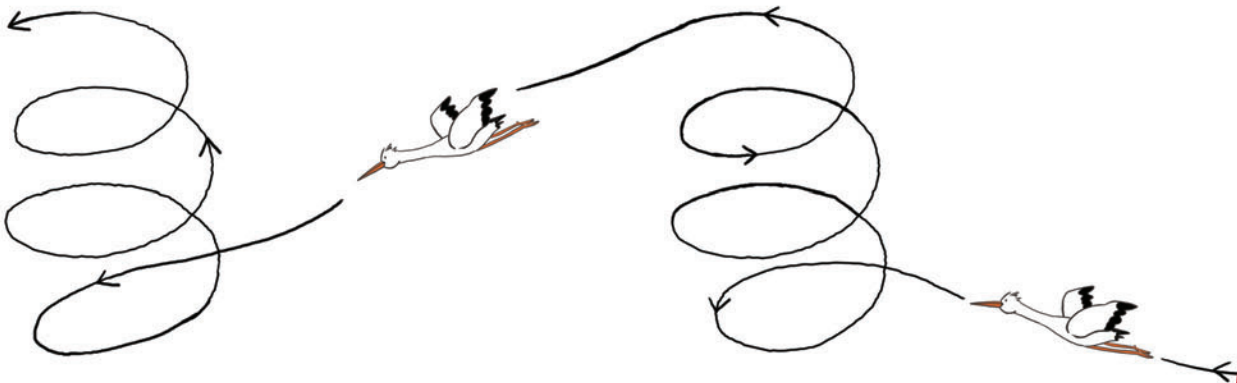

Ağustos ayından itibaren de geldikleri yolu aynen izleyerek Güney Afrika'ya dönüş yoluna çıkarlar. Hatay'daki Belen Geçidi'ni kullanarak ülkemizden ayrılırlar. Leylekler, Afrika'ya dönerken Akdeniz'in üzerinden geçmezler; yalnızca karaların üzerinde ilerlerler. Bunun nedeni,

karaların üzerinde oluşan sıcak hava akımlarından yararlanmalarıdır. Leylekler, uçarken enerjilerini dikkatli kullanmaları gerektiğinden, fazla kanat çırpmadan süzülerek yol alırlar. Süzülürken de "termal" denen bu sıcak hava akımları boyunca yükselerek ilerler. Bir termalden diğerine geçerken kendilerini aşağı doğru bırakırlar. Bu sayede fazla enerji harcamamış olurlar. Ancak, denizler ve okyanuslar üzerinde termaller bulunmaz. İşte bu nedenle göç ederken deniz ya da okyanusların üzerinden geçmezler.

Leylekler Hatay'daki Belen Geçidi'nden sonra Nil Vadisi'nden geçerler. Sonra yine kara üzerinden Güney Afrika'ya doğru uçarlar. Ekim-şubat ayları arasında orada yaşarlar. O sırada ülkemizde havalar soğuktur. Havalar yeniden ısınmaya başladığında da geri dönerler.

Leylekler, göç ederken karalar üzerinde oluşan "termal"ler boyunca yükselirler. Bir termalden diğerine geçerken kendilerini aşağıya doğru bırakırlar.

Çizim: Pınar Büyükgöral

Başka Leylek Türleri, Başka Gagalar!

Bir açık gagalı leylek!

Ülkemizde yaz aylarını geçiren leylekleri görmüşsünüzdür. Bu leyleklerin gagaları dümdüz, uzun ve sivridir. Ancak farklı leylek türlerinin her birinin kendine özgü gaga biçimi vardır. Diğer kuşlar gibi, leyleklerin gaga biçimleri de hangi yiyeceklerle beslendiklerine ilişkin ipuçları verir. Örneğin, "açık gagalı leylek" adlı türün gagası kapalıyken bile yan kısımlarında geniş bir aralık kalır. Bu sayede salyangozları kolayca avlarlar. "Pabuçgagalı"larınsa gagalarının ucu öne doğru eğiktir. Gagalarını bir kürek gibi kullanıp kurbağaları yakalarlar.

Fotoğraf: Jon Clark

Fotoğraf: Visual Photos

Fotoğraf: Visual Photos

Daha birçok leylek türü var. Bunlardan biri, "eyer gagalı leylek"! Bu leylek türü, upuzun bacaklarıyla leyleklerin en uzun boylusudur. Büyük, siyah ve kırmızı şeritli gagası vardır. Tüyleri siyah ve beyaz renklidir.

Fotoğrafta gördüğünüz, bir "jabiru"! Bu leylek türünün en ilgi çeken yanı boynudur. Boynu siyah ve kırmızıdır. Kocaman gagasının ucu hafifçe yukarı kıvrıktır. Başının üzerinde hiç tüyü yoktur. Bedeninin diğer bölgelerinde bulunan tüylerse beyazdır. Meksika ve Arjantin'de yaşar.

Hande Kaynak
Kaynak

Leylek Etkinlik Kitabı, Kuş Araştırmaları Derneği, Eylül 2008.